

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

คู่มือปฏิบัติงาน (Work Manual)
การจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี

ส่วนติดตามและประเมินผล
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมควบคุมมลพิษ
มีนาคม ๒๕๖๒

คำนำ

การจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ดำเนินงานตามความในมาตรา ๕๓ (๙) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่กำหนดให้จัดทำรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์มลพิษเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติปีละหนึ่งครั้ง เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะ

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมควบคุมมลพิษ ในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี ได้ทบทวนและปรับปรุงกระบวนการทำงานในการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย เพื่อเป็นคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบนำไปใช้ในการดำเนินงาน และควบคุมขั้นตอนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ สามารถผลิตรายงานได้รวดเร็ว มีข้อมูลครบถ้วนตามความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และใช้ประโยชน์ในการจัดทำรายงานฉบับอื่นที่มีลักษณะคล้ายกัน

(นางกัญชลิ นาวิกภูมิ)

เลขานุการกรม

รักษาราชการผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน

กรมควบคุมมลพิษ

คู่มือปฏิบัติงาน

การจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี

๑. วัตถุประสงค์

คู่มือปฏิบัติงานการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี จัดทำขึ้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยและจัดทำรายงานฉบับอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์และขั้นตอนของการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย กระบวนการในการรวบรวม วิเคราะห์ และจัดทำข้อมูลสถานการณ์ ปัญหา ผลกระทบ และแนวทางการจัดการปัญหามลพิษที่เกิดขึ้น รวมทั้งขั้นตอน วิธีการ และช่องทางการเผยแพร่รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยต่อสาธารณชน เพื่อให้รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยใช้ประโยชน์ได้ทันต่อเวลาและสถานการณ์

๒. ขอบเขต

คู่มือปฏิบัติงานเล่มนี้ครอบคลุมการดำเนินงานตั้งแต่การยกร่างกรอบการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย การรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และประมวลสถานการณ์มลพิษด้านอากาศ เสียง แหล่งน้ำผิวดิน น้ำทะเลชายฝั่ง น้ำบาดาล ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตราย สารอันตราย อุบัติภัยฉุกเฉิน เรื่องร้องเรียน และการบริหารจัดการมลพิษในรอบปี ภายใต้การดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กลไกคณะกรรมการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ซึ่งจะนำเสนอคณะกรรมการควบคุมมลพิษเพื่อพิจารณาและนำเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อทราบ ตามมาตรา ๕๓ (๙) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่กำหนดให้คณะกรรมการควบคุมมลพิษมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์มลพิษเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติปีละหนึ่งครั้ง รวมทั้งการจัดจ้างออกแบบจัดพิมพ์ และเผยแพร่รายงานฯ ให้สาธารณชนรับทราบต่อไป

๓. คำจำกัดความ

รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี เป็นรายงานทางวิชาการที่แสดงข้อมูลการติดตามตรวจสอบ และแนวโน้มสถานการณ์มลพิษในรอบปี (เป็นการรายงานตามรอบปีปฏิทิน) นั้น โดยวิเคราะห์ประเด็นปัญหาด้านมลพิษทางอากาศ น้ำ ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตราย และสารอันตราย สาเหตุ แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการมลพิษ และข้อเสนอแนะในอนาคต

๔. หน้าที่ความรับผิดชอบ

- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕
คณะกรรมการควบคุมมลพิษ มีหน้าที่จัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติปีละหนึ่งครั้ง ตามมาตรา ๕๓ (๙)
- กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๑
 - กรมควบคุมมลพิษ มีหน้าที่และอำนาจติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลคุณภาพสิ่งแวดล้อม และจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษ
 - กองยุทธศาสตร์และแผนงาน มีหน้าที่และอำนาจจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย
- คำสั่งกรมควบคุมมลพิษ ที่ ๓๙๐/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย

- คณะทำงานจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย มีหน้าที่จัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อนำเสนอคณะกรรมการควบคุมมลพิษพิจารณา สนับสนุนข้อมูลและเอกสารประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนข้อมูลและเอกสารประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี

๕. ข้อกำหนดที่สำคัญและตัวชี้วัดกระบวนการ

• ข้อกำหนดที่สำคัญ

รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี จะแสดงข้อมูลสถานการณ์ ปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ แนวทางการจัดการมลพิษที่เกิดขึ้นในรอบปี ข้อเสนอแนะในอนาคต เพื่อ

- ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ประกอบการวางแผน จัดทำนโยบายและดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของประเทศไทย

- สร้างความตระหนักให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการแก้ไขปัญหามลพิษของประเทศไทย

• ตัวชี้วัดกระบวนการ

๑. แผนการดำเนินงาน (Work Plan) การจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปีแล้วเสร็จ ภายในเวลาที่กำหนด

๒. ร่างรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยฯ แล้วเสร็จ ภายในเวลาที่กำหนด

๓. จัดพิมพ์เล่มรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยฯ แล้วเสร็จ ภายในเวลาที่กำหนด

๔. เผยแพร่รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยฯ แล้วเสร็จ ภายในเวลาที่กำหนด

๖. ผังกระบวนการ (Work Flow)

ลำดับ	กระบวนการ	รายละเอียดกระบวนการ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ผู้สนับสนุน	ช่วงเวลาดำเนินการ
๑	กำหนดแผนการดำเนินงาน การจัดทำรายงานสถานการณ์ มลพิษประจำปีของประเทศไทย	จัดทำแผนการดำเนินงานการจัดทำ รายงานสถานการณ์มลพิษฯ	กยพ.		ตุลาคม
๒	ประชุมคณะทำงานจัดทำ รายงานสถานการณ์มลพิษ ของประเทศไทย ครั้งที่ ๑	จัดประชุมหารือคณะทำงานฯ เพื่อหัวข้อเนื้อหาหลักของ รายงานสถานการณ์มลพิษฯ	กยพ.	หน่วยงาน ภายใน และ ภายนอก คพ.	พฤศจิกายน
๓	ประสานหน่วยงาน เจ้าของข้อมูล	หน่วยงานเจ้าของข้อมูลจัดทำเนื้อหา ประกอบการจัดทำรายงาน สถานการณ์มลพิษฯ และจัดส่งให้ฝ่ายเลขานุการฯ	กยพ.	กอง/ศูนย์	พฤศจิกายน- ธันวาคม
๔	แถลงข่าว	จัดแถลงข่าวสถานการณ์มลพิษฯ	กยพ.	สลก.	มกราคม

ลำดับ	กระบวนการ	รายละเอียดกระบวนการ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ผู้สนับสนุน	ช่วงเวลาดำเนินการ
๕	↓ จัดทำเนื้อหาารายงาน สถานการณ์มลพิษฯ	จัดทำเนื้อหาาร่างรายงาน สถานการณ์มลพิษฯ	กยผ.	กอง/ศูนย์	ธันวาคม- มกราคม
๖	↓ ประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ ๒	จัดประชุมหารือคณะทำงานฯ เพื่อพิจารณาเนื้อหาของ รายงานสถานการณ์มลพิษฯ	กยผ.	หน่วยงาน ภายใน และ ภายนอก คพ.	มกราคม
๗	↓ ปรับปรุงเนื้อหาารายงาน สถานการณ์มลพิษฯ ตามความเห็นคณะทำงานฯ	ปรับแก้ไขเนื้อหาในเล่มร่างรายงาน สถานการณ์มลพิษฯ ตามความเห็น ของคณะทำงานฯ	กยผ.	กอง/ศูนย์	มกราคม- กุมภาพันธ์
๘	↓ รับฟังความคิดเห็นต่อเล่ม รายงานสถานการณ์มลพิษฯ	เปิดรับฟังความคิดเห็นต่อเล่มรายงาน สถานการณ์มลพิษฯ ในรูปแบบ แบบสอบถามออนไลน์/ออฟไลน์ ผ่าน โซเชียลมีเดีย และปรับปรุงเนื้อหาตาม ความเห็นของการรับฟังความคิดเห็น	กยผ.		มีนาคม
๙	↓ เสนอคณะกรรมการ ควบคุมมลพิษ	เสนอวาระรายงานสถานการณ์มลพิษฯ ต่อคณะกรรมการควบคุมมลพิษ	กยผ.		มีนาคม
๑๐	↓ ปรับปรุงเนื้อหาารายงาน สถานการณ์มลพิษฯ ตามความเห็นคณะกรรมการ ควบคุมมลพิษ	ปรับปรุงเนื้อหาารายงานสถานการณ์ มลพิษฯ ตามความเห็นคณะกรรมการ ควบคุมมลพิษ	กยผ.	กอง/ศูนย์	เมษายน
๑๑	↓ เสนอคณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ	เสนอวาระรายงานสถานการณ์มลพิษฯ ต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ	กยผ.		เมษายน
๑๒	↓ จัดจ้างพิมพ์ รายงานสถานการณ์มลพิษฯ	จัดจ้างออกแบบและจัดพิมพ์ รายงานสถานการณ์มลพิษฯ ตามระเบียบพัสดุ	กยผ.		เมษายน- กรกฎาคม

ลำดับ	กระบวนการ	รายละเอียดกระบวนการ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ผู้สนับสนุน	ช่วงเวลาดำเนินการ
๑๓	↓ เผยแพร่	เผยแพร่รายงานฯ ให้กับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	กยพ. และ สลก.		สิงหาคม
๑๔	↓ สอบถามความพึงพอใจของผู้รับบริการ	สอบถามความพึงพอใจของผู้รับบริการในรูปแบบออนไลน์/ออฟไลน์ ผ่านไปรษณีย์ และโซเชียลมีเดีย และนำผลความพึงพอใจมาจัดทำแผนการทำงานในปีต่อไป	กยพ.	สลก.	สิงหาคม

หมายเหตุ : การดำเนินงานจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี อาจมีการปรับเปลี่ยนขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินงานตามนโยบายผู้บริหารและความเหมาะสมกับสถานการณ์

๗. การปรับปรุงกระบวนการเพื่อเพิ่มคุณภาพการให้บริการรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี

ชื่อกระบวนการ : การปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะทำงานฯ

คำอธิบาย : จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย โดยปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะทำงานฯ ให้เหมาะสม โดยมุ่งเน้นหน่วยงานภายในและภายนอกกรมควบคุมมลพิษ และภายนอกกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นเจ้าของข้อมูลหลักเป็นคณะทำงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการสนับสนุนข้อมูลการจัดทำเนื้อหา และการพิจารณาความถูกต้องของรายงานสถานการณ์มลพิษก่อนเสนอคณะกรรมการควบคุมมลพิษเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อทราบ

เวลา : สามารถเผยแพร่รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี มีข้อมูลที่ต้องการ ครบถ้วนเป็นปัจจุบันมากขึ้น และได้รวดเร็วขึ้น

คุณภาพ : ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐

กิจกรรม : การปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ที่คณะทำงานจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย โดยยกเลิกคณะกรรมการพิจารณารายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย

คณะทำงานชุดเดิม	คณะทำงานชุดใหม่
ผู้อำนวยการกองแผนงานและประเมินผล	อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
ผู้แทนสำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย	ผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม
ผู้แทนสำนักจัดการคุณภาพน้ำ	ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร
ผู้แทนสำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง	ผู้แทนกรมอนามัย
ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการกรม	ผู้แทนกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
ผู้แทนกองนิติการ	ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล
ผู้แทนฝ่ายคุณภาพสิ่งแวดล้อมและห้องปฏิบัติการ	ผู้แทนกองกฎหมาย กรมควบคุมมลพิษ
ผู้แทนฝ่ายตรวจและบังคับการ	ผู้แทนกองจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ
ผู้แทนกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมควบคุมมลพิษ	ผู้แทนกองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ

คณะทำงานชุดเดิม	คณะทำงานชุดใหม่
ผู้แทนศูนย์ประสานงานเพื่อบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	ผู้แทนกองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ
หัวหน้าส่วนติดตามและประเมินผล กองแผนงานและประเมินผล	ผู้แทนกองตรวจมลพิษ กรมควบคุมมลพิษ
เจ้าหน้าที่ส่วนติดตามและประเมินผล กองแผนงานและประเมินผล	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมควบคุมมลพิษ
	ผู้อำนวยการส่วนติดตามและประเมินผล กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมควบคุมมลพิษ

อำนาจหน้าที่เดิม	อำนาจหน้าที่ใหม่
๑. จัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อนำเสนอคณะกรรมการพิจารณา รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย	๑. จัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมมลพิษพิจารณา
๒. สนับสนุนข้อมูลและเอกสารในการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี	๒. สนับสนุนข้อมูลและเอกสารประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี
๓. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนข้อมูลและเอกสารในการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี	๓. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนข้อมูลและเอกสารประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี
๔. จัดทำและยกร่างกรอบการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยประจำปี	๔. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการพิจารณารายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย	

๘. ระบบติดตามประเมินผล

กองยุทธศาสตร์และแผนงานเป็นผู้รับผิดชอบในการติดตามประเมินผลการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษฯ ปีละ ๑ ครั้ง โดยจะวัดความพึงพอใจของผู้รับบริการ ผ่านไปรษณีย์และโซเชียลมีเดีย เพื่อนำมาปรับปรุงการนำเสนอรายงานในปีต่อไป